

**Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös yrityskaupan hyväksymisestä asiassa
L&T Ympäristöpalvelut Oy / Stena Recycling Oy:n
kuormalavaliiketoiminta**

Sisällys

1	Asia ja sen vireilletulo	3
2	Ratkaisu.....	3
3	Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta.....	3
4	Yrityskauppalvontaa koskevien säännösten soveltuminen järjestelyyn.....	3
5	Viraston selvitystoimenpiteet.....	4
6	Relevantit markkinat	4
6.1	Johdanto	4
6.2	Osapuolten väliset yhteydet	5
6.3	Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista	5
6.4	KKV:n arvio relevanteista markkinoista	6
6.4.1	Relevantit tuotemarkkinat.....	6
6.4.2	Relevantit maantieteelliset markkinat	8
7	Yrityskaupan kilpailuvaikutukset.....	9
7.1	Johdanto	9
7.2	Ilmoittajan näkemys yrityskaupan kilpailuvaikutuksista	9
7.3	KKV:n arvio yrityskaupan kilpailuvaikutuksista	10
8	Sovelletut säännökset	12
9	Muutoksenhaku	12
10	Lisätiedot	13

1 Asia ja sen vireilletulo

1. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV" tai "virasto") ilmoitettiin 24.1.2025 järjestely, jossa L&T Ympäristöpalvelut Oy ("L&T" tai "ilmoittaja") hankkii Stena Recycling Oy:n ("Stena") kuormalavaliiketoiminnan ("kohde").
2. KKV siirsi 26.2.2025 tekemällään päätöksellä asian kilpailulain 26 §:n mukaiseen jatkoselvitykseen, jonka määräaika päättyi 9.6.2025.

2 Ratkaisu

3. Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa L&T Ympäristöpalvelut Oy hankkii Stena Recycling Oy:n kuormalavaliiketoiminnan.

3 Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

4. **L&T Ympäristöpalvelut Oy** on osa Lassila & Tikanoja -konsernia, joka toimii kierto-
talous- ja kiinteistöliiketoiminnoissa Suomessa ja Ruotsissa. Konsernin kuormalava-
liiketoimintaa harjoitetaan L&T Ympäristöpalvelut Oy:n kautta. L&T ostaa ja myy
puusta valmistettuja uusia ja käytettyjä EUR-, FIN-, CP- ja kertakuormalavoja ja
muovilavoja sekä kuormalavoihin liittyviä oheistuotteita.¹ Tämän lisäksi L&T tar-
joaa muiden omistamien kuormalavojen hallinnointi- ja ylläpitopalveluita Suo-
messä. L&T:n kuormalavaliiketoimintaa harjoitetaan Järvenpään ja Oulun kuor-
malavakeskuksista käsin.
5. **Stena Recycling Oy:n kuormalavaliiketoiminta**² ostaa ja myy puusta valmistettuja
uusia ja käytettyjä EUR-, FIN-, CP- ja kertakuormalavoja ja muovilavoja sekä kuor-
malavoihin liittyviä oheistuotteita. Tämän lisäksi Stenan kuormalavaliiketoiminta
tarjoaa kuormalavojen hallinnointipalvelua, kuormalavojen vuokrauspalvelua,
sekä vähäisessä määrin korjauspalveluita kolmansille. Stenan kuormalavaliiketo-
mintaa harjoitetaan Klaukkalassa ja Liedossa sijaitsevista kuormalavakeskuksista
käsin.

4 Yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltuminen järjestelyyn

6. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitetun yrityskauppailmoituksen mukaan L&T Ym-
päristöpalvelut Oy ostaa Stena Recycling Oy:ltä tämän kuormalavaliiketoimin-
nan. Järjestelyssä on kyse kilpailulain 21 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesta lii-
ketoiminnan hankkimisesta.

¹ Kuormalavalla tarkoitetaan tavarankuljetuksessa ja varastoinnissa käytettävää puista tai muusta materiaalista valmistettua ma-
talaan lavaa. Kuormalavojen käyttö nopeuttaa kuorman lastausta ja purkua sekä mahdollistaa tavarankäsittelyn
varastoissa.

² Stena Recycling Oy on osa ruotsalaista Stena-konsernia, ja se tarjoaa yrityksille kierrätys-, jätahuolto- ja kiertotalouspalveluita.
Stenan kuormalavaliiketoimintaa on harjoitettu aiemmin Encore Ympäristöpalvelut Oy:n (ja tätä ennen Paperinkeräys Oy:n)
kautta, joka sulautui Stenaan 31.8.2024. Sulautumisen jälkeen kuormalavaliiketoiminta on jatkunut Stenan nimissä.

7. Lassila & Tikanoja -konsernin Suomesta kertynyt liikevaihto vuonna 2023 oli 645,3 miljoonaa euroa. Stenan kuormalavaliiketoiminnan Suomesta kertynyt liikevaihto vuonna 2023 oli [REDACTED] miljoonaa euroa. Koska kilpailulain 22 §:n mukaiset liikevaihtorajat ylittyvät, järjestelyyn sovelletaan kilpailulain yrityskauppalvontaa koskevia säännöksiä.

5 Viraston selvitystoimenpiteet

8. Asian selvittämiseksi KKV on käynyt läpi yrityskaupan valmisteluaineistoa, tavannut markkinatoimijoita sekä kerännyt tietoja selvityspyynnöin. Osana selvityksiään KKV on myös kuullut osapuolten asiakkaita, kilpailijoita ja tavarantoimittajia lausuntopyynnöin.
9. Lisäksi KKV on selvittänyt asiaa asiakas- ja kilpailijakyselyiden avulla. Asiakaskyselyssä KKV on pyytänyt osapuolten asiakkailta tietoja näiden kuormalavojen ja kuormalavapalveluiden ostoista ja myynneistä, vuokralavojen käytöstä sekä vaihtoehtoisista toimittajista. Asiakaskyselyn avulla KKV on selvittänyt muun muassa markkinoiden määrittelyyn liittyviä seikkoja sekä arvioinut, ovatko yrityskaupan osapuolet läheisiä kilpailijoita. Kilpailijakyselyssä KKV on pyytänyt muilta markkinatoimijoilta tietoja niiden myynneistä ja ostoista, myyntien maantieteellisestä jakaumasta sekä mahdollisista laajentumissuunnitelmista. Kilpailijakyselyn avulla KKV on tehnyt rakenteellista tarkastelua.

6 Relevantit markkinat

6.1 Johdanto

10. Relevanttien markkinoiden määrittely on väline, jolla pyritään tunnistamaan ne kilpailijat, jotka tuottavat yrityskaupan seurauksena syntyvälle keskittymälle sellaista kilpailun painetta, joka rajoittaa sen markkinavoiman käyttöä. Keskeistä on tunnistaa keskittymän asiakkaiden todelliset vaihtoehtoiset toimituslähteet.³
11. Relevantteihin tuotemarkkinoihin kuuluvat pääsääntöisesti kaikki ne hyödykkeet, joita asiakkaat pitävät keskenään hyvin vaihdettavina tai korvattavina niiden ominaisuuksien, hinnan ja käyttötarkoituksen perusteella. Relevantteja maantieteellisiä markkinoita määritettäessä kiinnitetään lähtökohtaisesti huomiota yrityskaupan osapuolten toiminta-alueeseen sekä alueisiin, joilta asiakkailta on realistinen mahdollisuus hankkia kyseisiä hyödykkeitä.⁴
12. On syytä huomioida, että markkinoiden määrittely edellyttää aina tapauskohtaista arviointia ja se on yhteydessä kunkin tapauksen kannalta merkityksellisten potentiaalisten kilpailunvastaisten vaikutusten arviointiin.⁵

³ KKV:n ohje 5 yrityskauppojen arvioinnista, s. 7–8.

⁴ KKV:n ohje 5 yrityskauppojen arvioinnista, s. 9–11.

⁵ KKV:n ohje 5 yrityskauppojen arvioinnista, s. 7–8.

6.2 Osapuolten väliset yhteydet

13. Yrityskaupan osapuolilla on päällekkäistä liiketoimintaa uusien ja käytettyjen kuormalavojen oston ja myynnin markkinoilla. Sekä L&T:n että Stenan tuotevalikoimaan kuuluvat EUR-, FIN-, CP- ja kertakuormalavat sekä muovi- ja erikoismittaiset kuormalavat, samoin kuin kuormalavoihin liittyvät oheistuotteet kuten lavakaulukset, kannet, pohjat ja jakajat. Kuormalavamarkkinoilla toimii uusien lavojen valmistajia ja kierrätyslavatoimijoita. Yrityskaupan osapuolet ovat erikoistuneet käytettyjen kuormalavojen myyntiin, mutta ne tarjoavat asiakkailleen myös uusia lavoja. Uusiin kuormalavoihin erikoistuneet toimijat ovat pääasiassa kuormalavojen valmistajia, joista suurimpia ovat Earthpac Oy ja Versowood Oy.
14. Lisäksi yrityskaupan osapuolet tarjoavat asiakkailleen myös kuormalavakannan hallinnointipalvelua, joka koostuu asiakasyrityksen lavavelkasaldon seuraamisesta ja sen edellyttämien kuormalavanoutojen ja -palautusten organisoinnista sisältäen kuormalavojen lajittelun ja vaurioituneiden kuormalavojen korjauspalvelun.
15. Osapuolilla on myös toistensa palveluita täydentävää toimintaa, sillä ilmoittaja tarjoaa kuormalavojen kunnostuspalveluita kolmannelle, siinä missä kohde ei juurikaan tarjoa tällaisia palveluita, ja kohde harjoittaa kuormalavojen vuokrausta, jota ilmoittaja ei juurikaan harjoita.

6.3 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

16. Ilmoittajan mukaan kuormalavamarkkinaa tulisi tarkastella kokonaisuutena riippumatta lavamateriaalista tai -tyypistä ja sisältäen sekä uusien että käytettyjen lavojen ja lavatarvikkeiden myynnin, lavojen kunnostuksen, lavakannan hallinnointipalvelut ja kuormalavojen vuokrauksen.⁶ Ilmoittajan mukaan kuormalavat ovat homogeenisia tuotteita, ja valtaosa kuormalavatoimijoista tarjoaa asiakkailleen samankaltaista tuotevalikoimaa, minkä lisäksi asiakkaan käyttämät tuotteet sekä palvelut ovat täysin toisiaan vastaavia riippumatta siitä, kuka kuormalavan omistaa tai onko kyse uudesta tai käytetystä kuormalavasta. Lisäksi ilmoittaja katsoo, että kuormalavojen ostomarkkinoita ei ole tarpeen tarkastella erikseen vaan markkinatilannetta tulisi arvioida myyntimarkkinan rakenteellisen tarkastelun perusteella.
17. Ilmoittajan mukaan kuormalavojen kokonaismarkkina ja sen alasegmentit ovat maantieteelliseltä laajuudeltaan kansalliset, mutta se on toimittanut KKV:lle

⁶ Ilmoittaja on toimittanut KKV:lle markkinatietoja 1) kuormalavojen kokonaismarkkinalta sekä lisäksi myös seuraavilla vaihtoehtoisilla markkinasegmenteillä, vaikkakaan ilmoittaja ei pidä niitä asianmukaisina kaupan kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta: 2) käytettyjen kuormalavojen myynti ja vuokraus, 3) käytettyjen kuormalavojen myynti, 4) käytettyjen puisten EUR-, FIN- ja kertalavojen myynti ja vuokraus, 5) käytettyjen puisten EUR-, FIN- ja kertalavojen myynti, 6) käytettyjen puisten EUR-lavojen myynti ja vuokraus, 7) käytettyjen puisten EUR-lavojen myynti, 8) käytettyjen puisten EUR-kokoisten lavojen myynti, 9) käytettyjen puisten EUR-, FIN- ja kertalavojen osto sekä 10) käytettyjen puisten EUR-lavojen osto. Ilmoittaja on tarkastellut markkinoita 2–3 sekä valtakunnallisesti että alueellisesti jaoteltuna erikseen Etelä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen. Markkinoita 5 ja 7–10 ilmoittaja on tarkastellut osapuolten kuormalavakeskusten sijaintien perusteella jaoteltuna maantieteelliset markkinat edelleen Etelä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen sekä alueisiin 150 ja 250 kilometrin toteutuneilla kuljetusetäisyyksillä osapuolten kuormalavakeskuksista. Markkinoita 4 ja 6 ilmoittaja on tarkastellut ainoastaan 150 ja 250 kilometrin toteutuneilla kuljetusetäisyyksillä osapuolten kuormalavakeskuksista.

markkinatietoja myös kapeammalla maantieteellisellä jaottelulla tarkastelemalla erikseen Etelä-Suomea ja Pohjois-Suomea sekä alueita 150 ja 250 kilometrin to-
teutuneilla kuljetusetäisyyksillä osapuolten kuormalavakeskuksista.

6.4 KKV:n arvio relevanteista markkinoista

6.4.1 Relevantit tuotemarkkinat

18. Kuormalavayritysten asiakkaat kuormalavojen myyntimarkkinoilla⁷ ovat pääasiassa erilaisten tuotteiden, kuten elintarvikkeiden ja käyttötavaroiden valmistajia tai tavarantoimittajia, valmistavan teollisuuden toimijoita sekä vähittäis- ja tukku-
kaupan toimijoita, jotka käyttävät kuormalavoja varastoinnissa, kuljetuksessa ja myynnissä. Asiakas voi hankkia kuormalavoja uutena tai käytettynä sekä eri laa-
tuisina ja kokoisina. Yrityskaupan osapuolet ovat erikoistuneet käytettyjen kuor-
malavojen myyntiin ja ostoon ja vain pieni osa niiden myymistä kuormalavoista
on uusia kuormalavoja. Uusia kuormalavoja valmistavat ja myyvät pääasiassa
niihin erikoistuneet toimijat, kuten Earthpac Oy ja Versowood Oy.
19. Tyypillisimpiä kuormalavoja ovat EUR- ja FIN-lavat, jotka on valmistettu tiettyjen
standardien mukaisesti ja joille on asetettu tarkat koko- ja laatuvaatimukset. Stan-
dardilavojen lisäksi asiakas voi käyttää rakenteeltaan kevyempiä kertalavoja,
jotka voivat olla standardilavojen kokoisia tai erikokoisia. Myös tietyn valmistajan
tuotteiden mittojen perusteella valmistetut erikoismittaiset mittatilauslavat ovat
kertalavoja. Asiakkaan valitsemaan kuormalavan tyyppiin ja laatuun vaikuttavat
muun muassa kuljetettavien tuotteiden ominaisuudet. Esimerkiksi asiakkaat, joi-
den tuotteet vaativat korkean hygieniatason, käyttävät tyypillisesti uusia tai kor-
keimman laatuluokan käytettyjä kuormalavoja.
20. Kuormalavoja käyttävillä yrityksillä on erilaisia tapoja hankkia kuormalavoja. Yritys
voi ostaa uusia tai käytettyjä kuormalavoja uusien lavojen valmistajilta tai kierrä-
tyslavatoimijoilta. Yritys voi myös hyödyntää sille tavarantoimitusten mukana tul-
leita kuormalavoja. Lisäksi vaihtoehtoinen tapa hankkia kuormalavoja on niiden
vuokraus tuotteiden kuljetuksen ajaksi.⁸ Mikäli tavarantoimittaja tai tuotteen val-
mistaja käyttää ostolavoja tai sen omistukseen muutoin päätyneitä kuormala-
voja, se voi myydä kuormalavan myymiensä tuotteiden yhteydessä eteenpäin
omille asiakkailleen, jolloin kuormalavat päätyvät esimerkiksi kaupan liikkeiden
omistukseen. Toinen vaihtoehto on pitää kuormalavat tavarantoimittajan tai
tuotteiden valmistajan omistuksessa koko kuljetuksen ajan, jolloin tämä solmii
oman asiakkaansa kanssa sopimuksen kuormalavojen palautusvelvollisuudesta
("lavavelkasopimus").

⁷ Kuormalavojen myyntimarkkinoilla tarkoitetaan kuormalavatoimijoiden kuormalava-, lavapalvelu- ja oheistuotemyyntiä näiden
asiakkaille.

⁸ Vuokralavojen käyttö on yleisempää Euroopassa, ja Suomessa vuokralavoja käyttävät tyypillisesti kansainvälisesti toimivat päivit-
täistavarakaupan tavarantoimittajat, joilla on vientiä ja tuontia Euroopassa.

21. Kuormalavayritykset ostavat kuormalavoja erilaisilta toimijoilta. Merkittävin asiakasryhmä kuormalavojen ostomarkkinoilla⁹ ovat vähittäis- ja tukkukaupan toimijat, joiden haltuun päätyy suuria määriä lavoja tavarantoimitusten mukana.

Uudet ja käytetyt kuormalavat

22. Virasto on arvioinut kuuluvatko uusien ja käytettyjen kuormalavojen myynti samalle vai eri tuotemarkkinalle. Viraston selvitykset viittaavat siihen, että osalle asiakkaista uudet ja käytetyt kuormalavat ovat toisiaan korvaavia vaihtoehtoja, ja osa asiakkaista käyttää joko ainoastaan uusia tai ainoastaan käytettyjä kuormalavoja. Valintaan uusien ja käytettyjen kuormalavojen välillä vaikuttavat keskeisesti asiakkaan liiketoiminta ja sen asettamat vaatimukset kuormalavalle sekä käytettyjen kuormalavojen saatavuus. Suomessa vuosittain myytyjen kuormalavojen ja lavatarvikkeiden arvosta noin kaksi kolmasosaa on uusia ja yksi kolmasosa käytettyjä.
23. Käytetyissä kuormalavoissa on merkittäviä laatueroja, ja hyväkuntoisia kuormalavoja tarvitsevalle asiakkaalle uusi kuormalava on läheisempi vaihtoehto kuin heikompi laatuinen käytetty kuormalava. Mikäli asiakas pystyy käyttämään samaan käyttötarkoitukseen uutta tai käytettyä kuormalavaa, kuormalavan hinta ja saatavuus määrittävät usein sen, kumpaa asiakas käyttää.
24. KKV:n asiakaskyselyn mukaan suurin osa osapuolten asiakkaista käyttää liiketoiminnassaan sekä uusia että käytettyjä kuormalavoja, ja asiakkaat korvaavat käytettyjen kuormalavojen saatavuusongelmia uusien kuormalavojen ostoilla. Lisäksi osa asiakkaista on vastannut siirtävänsä ostonsa uusien kuormalavojen valmistajalle siinä hypoteettisessa tilanteessa, jossa asiakkaan nykyisellään käyttämä kiertäyslavatoimija ei olisi valittavissa.
25. Uusien ja käytettyjen kuormalavojen kuulumisesta samalle tuotemarkkinalle on viraston selvityksissä kertynyt sekä puolesta että vastaan puhuvaa näyttöä. Uusi kuormalava on joka tapauksissa aina ominaisuuksiltaan vaihtoehto käytetyille, ja selvitysten mukaan uudet kuormalavat ovat useiden asiakkaiden näkökulmasta korvaava vaihtoehto käytetyille kuormalavoille. Uudet kuormalavat ovat kuitenkin merkittävästi käytettyjä kuormalavoja kalliimpia ja asiakkaat suosivat tästä syystä käytettyjä kuormalavoja aina kun se on mahdollista. KKV on tarkastellut jäljempänä markkinoita sekä yhdessä että erikseen uusille ja käytetyille kuormalavoille, mutta huomionut käytettyjen kuormalavojen markkinoita tarkasteltaessa uusien kuormalavojen tuottaman kilpailupaineen. Asian lopputulos huomioiden markkinamäärittely on voitu jättää avoimeksi.

Muut mahdolliset segmentointitavat

26. Virasto on lisäksi arvioinut tarvetta tarkastella ilmoittajan näkemyksen mukaista kuormalavojen kokonaismarkkinaa tarkemmin myös muilla segmentointitavoilla.

⁹ Kuormalavojen ostomarkkinoilla tarkoitetaan kuormalavatoimijoiden kuormalava- ja oheistuoteostoja erilaisilta toimijoilta kuormalavakierron loppupäässä.

27. Viraston selvitysten mukaan standardi- ja kertalavat eroavat toisistaan ominaisuuksiensa ja hintansa puolesta, minkä lisäksi standardilavoilla on paremmat jälkimarkkinat. Kertalavoja on saatavilla sekä standardikokoisina että erikoismittaisina. Viraston selvitykset viittaavat siihen, että myös valinta kerta- ja standardilavan välillä riippuu asiakkaan liiketoiminnasta ja sen asettamista vaatimuksista kuormalavalle sekä asiakkaan valitsemasta tavasta hoitaa tuotteidensa jakelu. Selvitysten mukaan standardimittainen kertalava saattaa olla vaihtoehto osalle asiakkaista. Sen sijaan erikoismittaiset, tietyn asiakkaan tarpeeseen valmistetut mittatilatut kertalavat eivät ole vaihtoehtoisia tuotteita standardilavoille tuotteiden käyttötarkoituksen eron vuoksi. Asian lopputulos huomioiden markkinamäärittely standardi- ja kertalavojen osalta voidaan jättää avoimeksi.
28. Virasto on lisäksi arvioinut kysymystä siitä, ovatko kaikki markkinoilla toimivat kuormalavatoimijat vaihtoehtoja kaikenkokoisille asiakkaille, vai ovatko vain tietyn kokoluokan toimijat vaihtoehtoja suurille asiakkaille. Suuren asiakkaan määritelmä ei viraston selvitysten mukaan ole yksiselitteinen, sillä paljon kuormalavoja toiminnassaan käyttävä yritys voi järjestää kuormalavatarpeensa hyvin eri tavoin. Osa asiakkaista keskittää hankintansa tai myyntinsä yhdelle toimijalle, ja osa jakaa ostojaan ja myyntejään useille toimijoille. Lisäksi osa asiakkaista ostaa kuormalavat omaan taseeseensa ja hoitaa kuormalavakierron lavanvaihtosopimusten kautta, kun taas osa ostaa kuormalavat käytettynä tai uutena ja myy ne eteenpäin omalle asiakkaalleen osana tuotteen hintaa. Asiakkaan vaihtoehtoihin vaikuttaa myös tämän maantieteellinen sijainti. Esimerkiksi lähellä asiakkaan tuotantolaitosta sijaitseva pienempi kuormalavatoimija voi olla vaihtoehto kyseiselle asiakkaalle, mutta sama toimija ei ole vaihtoehto muille suurille asiakkaille. Asian lopputulos huomioiden markkinamääritys eri kokoisten asiakkaiden välillä voidaan jättää avoimeksi. KKV on ottanut huomioon asiakkaan koon merkityksen kilpailun läheisyyden arvioinnin yhteydessä.
29. Viraston selvitykset viittaavat myös siihen, etteivät puusta ja muovista valmistetut kuormalavat eivätkä kuormalavojen myynti- ja vuokraus kuulu samoille tuotemarkkinoille. Lisäksi KKV katsoo, että kuormalavojen osto- ja myyntimarkkinoita tulisi tarkastella erikseen, huomioiden kuitenkin ostomarkkinan vaikutus myyntimarkkinaan.

6.4.2 Relevantit maantieteelliset markkinat

30. Viraston selvitykset viittaavat siihen, että relevantit maantieteelliset markkinat ovat laajuudeltaan valtakunnallista kapeammat. Kuljetuskustannuksilla on markkinalla keskeinen merkitys, ja ilmoittajan mukaan kuormalavojen tyypillinen kuljetusmatka on noin 150 kilometriä. Usealla markkinatoimijalla on myyntiä vain alueellisesti eli muutamaaan maakuntaan. Markkinoilla toimii kuitenkin useampia kiertäyslavatoimijoita ja uusien lavojen valmistajia, joilla on myyntiä laajalti lähes koko Suomen alueella.

31. Kuormalavojen kannattavaan kuljetusmatkaan vaikuttaa kuitenkin myös asiakkaan koko. Lavojen kuljettaminen pidempien etäisyyksien päähän voi olla kannattavaa, mikäli kyse on suuresta asiakkaasta.
32. KKV on tarkastellut kuormalavojen myyntiä valtakunnallisesti sekä erikseen eteläisessä ja pohjoisessa Suomessa. Asian lopputulos huomioiden asiassa ei ole kuitenkaan tarpeen määritellä relevantteja tuote- tai maantieteellisiä markkinoita täsmällisesti.

7 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

7.1 Johdanto

33. Arvioidessaan, johtaako yrityskauppa kilpailulain 25 §:n mukaisesti tehokkaan kilpailun olennaiseen estymiseen, KKV analysoi, onko yrityskaupalla kilpailunvastaisia vaikutuksia. Horisontaalisen yrityskaupan seurauksena markkinoilla toimivien it-senäisten yritysten lukumäärä vähenee, millä voi olla vaikutusta kaupan osapuolten ja niiden kilpailijoiden kohtaamaan kilpailupaineeseen sekä kannustimiin kilpailulla.¹⁰
34. Useat eri tekijät voivat vaikuttaa siihen, aiheuttaako yrityskauppa todennäköisesti merkittäviä horisontaalisia koordinoimattomia vaikutuksia. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi seuraavat: yrityskaupan osapuolten korkeat markkinaosuudet; markkinoilla on ainoastaan muutamia merkittäviä kilpailijoita; yrityskaupan osapuolet ovat toistensa läheisiä kilpailijoita; asiakkailla on vain rajoitettu mahdollisuus siirtyä käyttämään vaihtoehtoista toimittajaa siitä syystä, että markkinoilla on vain vähän tai ei lainkaan vaihtoehtoisia toimittajia. Käytännössä eri tekijöiden merkitys vaihtelee tapauksen mukaan.¹¹
35. Nyt käsiteltävän yrityskaupan osalta KKV on kilpailuvaikutusten arviossaan keskittynyt tarkastelemaan, miten yrityskauppa vaikuttaa osapuolten markkina-asemaan kuormalavojen myynti- ja ostomarkkinoilla ja näiden kykyyn nostaa kuormalavojen myyntihintoja tai laskea kuormalavojen ostohintoja yrityskaupan jälkeen.

7.2 Ilmoittajan näkemys yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

36. Ilmoittajan mukaan ilmoitettu yrityskauppa tulee hyväksyä, sillä se ei olennaisesti estä tehokasta kilpailua millään markkinalla Suomessa. Yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus jää ilmoittajan mukaan ostomarkkinoita lukuun

¹⁰ KKV:n ohjeessa yrityskauppojen arvioinnista sekä Euroopan komission horisontaalisia sulautumia koskevissa suuntaviivoissa kuvataan tarkemmin tapoja, joilla samalla tuotantoportaalla toimivien yritysten väliset järjestelyt voivat estää tehokasta kilpailua. KKV:n ohje 5 yrityskauppojen arvioinnista, s. 6 sekä 13–20; Euroopan komission suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnista (2004/C 31/03), kohdat 22–63.

¹¹ Ks. KKV:n ohje 5 yrityskauppojen arvioinnista, s. 13–16; Euroopan komission suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnista (2004/C 31/03), kohdat 22–38. Myyntimarkkinoiden osalta tarkastellaan asiakkaiden mahdollisuuksia siirtyä käyttämään vaihtoehtoisia toimittajia. Hankintamarkkinoiden osalta tarkastellaan puolestaan toimittajien mahdollisuuksia siirtyä myymään vaihtoehtoisille ostajille.

ottamatta markkinamäärittelystä riippumatta maltilliseksi, eivätkä ostomarkkinoilla tällä hetkellä vallitsevat melko korkeat markkinaosuudet todellisuudessa osoita yhteenliittymän markkinavoimaa.

37. Ilmoittajan mukaan markkinamäärittelystä riippumatta markkinalle ja osapuolten päällekkäisille toiminta-alueille jää yrityskaupan jälkeenkin lukuisia kilpailevia toimijoita. Lisäksi ilmoittaja katsoo, että kuormalavatoimittajan vaihtaminen on nopeaa ja helppoa ja kuormalavoja käyttäville yrityksille jää yrityskaupan jälkeenkin runsaasti vaihtoehtoja, mikäli yrityskaupan myötä syntyvä keskittymä yrittäisi yrityskaupan jälkeen nostaa myymiensä kuormalavojen myyntihintaa taikka laskea ostamiensa kuormalavojen ostohintaa.
38. Käytettyjen kuormalavojen myynnin markkinoilla toimiminen edellyttää, että kuormalavatoimija saa ostettua markkinoilta kuormalavoja edelleenmyytäväksi. Tästä seuraa ilmoittajan mukaan se, että suurimmilla tavarantoimittajayrityksillä on merkittävää markkinavoimaa suhteessa kuormalavayrityksiin. Ilmoittajan arvion mukaan käytettyjen kuormalavojen markkinoiden toimijoista ainakin Kiertopakkaus Oy:llä, Pallet Partnerilla (avoin yhtiö), Suomen Lavacenter Oy:llä, Lavapörssi Oy:llä ja Kuormalavakeskus Oy:llä on tarvittavat valmiudet kierrättää ja korjata Suomen suurimpien tavarantoimittajayritysten kuormalavoja sekä tarjota niille niiden mahdollisesti tarvitsemaa kuormalavojen ja lavavelkojen hallinnointipalvelua taikka vähintäänkin ripeästi laajentaa toimintaansa tarvittavalle tasolle. Myöskään alalle tulolle ei ole ilmoittajan mukaan esteitä.
39. Ilmoittajan mukaan osapuolten suurilla asiakkailla on merkittävää ostajavoimaa, eivätkä yrityskaupan osapuolet tämän vuoksi kykene laskemaan ostohintojaan taikka heikentämään ostoehtojaan suhteessa tavarantoimittajayrityksiin. Markkinoilla on ilmoittajan mukaan paljon muitakin kuormalavayrityksiä, jotka tarvitsevat kuormalavoja tuotantopanoksenaan myydäkseen niitä edelleen, ja huonontamalla ehtoja, joilla ne ostavat kuormalavoja asiakkailtaan, osapuolet vaarantaisivat oman toimintansa myyntimarkkinalla.
40. Ilmoittaja pitää yrityskauppaa asiakkaiden kannalta positiivisena asiana. Yrityskaupalla tavoitellaan ilmoittajan mukaan kustannussäästöjä toiminnan tehostuksessa ja kuormalavojen kuljetusvälimatkojen pienentyessä, mahdollistaen kilpailukykyisemmän hinnoittelun.

7.3 KKV:n arvio yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

41. KKV kiinnittää tavallisesti huomiota yrityskaupan aiheuttamiin muutoksiin markkinoiden rakenteessa arvioidessaan yrityskaupan vaikutuksia kilpailuun relevanteilla markkinoilla. Markkinaosuudet ja muut vastaavat rakenteelliset mittarit antavat ensimmäisen viitteen syntyvän keskittymän markkinavoimasta. Tämän johdopäätöksen tekemiseksi on arvioitava myös muita tekijöitä.¹²

¹² KKV:n ohje 5 yrityskauppojen arvioinnista, s. 12–13.

42. KKV:n rakenteellinen tarkastelu nyt käsiteltävässä yrityskaupassa perustuu osapuolilta ja muilta markkinatoimijoilta kerättyihin myynti- ja ostotietoihin. Tiedot on kerätty erikseen eriteltyinä käytettyihin EUR-lavoihin, käytettyihin FIN-lavoihin, uusiin kuormalavoihin, lavapalveluihin sekä muihin kuormalavoihin¹³ ja lavatarvikkeisiin. Tiedot on kerätty vuodelta 2024.
43. KKV on tarkastellut osapuolten markkina-asemaa kuormalavojen oston ja myynnin markkinoilla sisältäen sekä uudet että käytetyt kuormalavat ja erityyppiset ja -laatuiset kuormalavat, niiden oheistuotteet ja kuormalavapalvelut (pois lukien kuormalavojen vuokraus). Lisäksi KKV on tarkastellut osapuolten markkina-asemaa tarkemmilla vaihtoehtoisilla tarkastelutavoilla, esimerkiksi tarkastelemalla erikseen uusia ja käytettyjä kuormalavoja sekä erityyppisiä kuormalavoja. Myyntimarkkinoilla markkinoiden kokoa ja markkinaosuuksia on tarkasteltu myös alueellisesti.
44. Kun tarkastellaan kuormalavojen myynti- ja ostomarkkinoita valtakunnallisesti, osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus jää alle 40 prosentin lähes kaikilla vaihtoehtoisilla tarkastelutavoilla.¹⁴ Suurimpia toimijoita kaikenlaisen kuormalavojen, lavapalveluiden ja -tarvikkeiden myynnin markkinalla ovat uusien lavojen valmistajat Earthpac Oy ja Versowood Oy. Käytettyjen kuormalavojen, lavatarvikkeiden ja palveluiden myynnissä suurimpia toimijoita ovat yrityskaupan osapuolet, joiden lisäksi markkinoilla on myös muita vahvoja kierrätyslavatoimijoita, kuten Lavapörssi Oy ja Kiertopakkaus Oy.
45. Mikäli myyntimarkkinoita tarkastellaan kapeammalla maantieteellisellä jaotellulla, osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet nousevat eteläisessä Suomessa hieman, korkeimmillaan [5–10] prosenttia, mutta ovat taas huomattavasti matalammat pohjoisessa Suomessa.¹⁵ Osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet nousevat korkeimmillaan [40–50] prosenttiin, jos tarkastellaan käytettyjen standardoitujen kuormalavojen, lavatarvikkeiden ja lavapalveluiden myyntiä eteläisessä Suomessa, mutta jäävät kaikenlaisen kuormalavojen, lavatarvikkeiden ja palveluiden myynnissä alle 20 prosenttiin. Kuten edellä on todettu, käytettyjen standardilavojen myyjät kohtaavat kuitenkin kilpailun painetta myös uusien lavojen ja kertalavojen myyjiltä.
46. Viraston selvityksissä ei ole noussut esiin viitteitä siitä, että osapuolet olisivat erityisen läheisiä tai etäisiä kilpailijoita. Selvitysten perusteella osapuolet erottuvat toisista kierrätyslavatoimijoista etenkin kokonsa ja maantieteellisen laajuutensa puolesta sekä sen perusteella, että osapuolilla on muihin kierrätyslavatoimijoihin verrattuna suurempia asiakkaita.

¹³ Sisältäen muun muassa käytetyt kertalavat.

¹⁴ Vaihtoehtoisia tarkastelutapoja ovat i) kaikenlaisen kuormalavojen, lavapalveluiden ja -tarvikkeiden myynti; ii) käytettyjen kuormalavojen, lavapalveluiden ja -tarvikkeiden myynti; ja iii) käytettyjen standardilavojen myynti; sekä iv) kaikenlaisen kuormalavojen ja lavatarvikkeiden osto; v) käytettyjen kuormalavojen ja lavatarvikkeiden osto; ja vi) käytettyjen standardilavojen osto.

¹⁵ Ilmoittajan mukaan kuormalavamarkkinoita voidaan tarkastella Etelä- ja Pohjois-Suomen alueilla, joiden raja kulkee ilmoittajan mukaan Jyväskylän korkeudella.

47. Asiakaskyselyssä osapuolten kilpailun läheisyyttä pyrittiin arvioimaan selvittämällä yhtäältä, mille toimijalle asiakas siirtäisi ostonsa, mikäli sen nykyinen pääasiallinen lavatoimittaja ei olisi syystä tai toisesta valittavissa, ja toisaalta, mille toimijalle asiakas siirtäisi myyntinsä, mikäli sen nykyinen pääasiallinen lavakumppani ei olisi saatavilla. Vastausten perusteella L&T:n asiakkaat eivät miellä Stenaa läheiseksi kilpailijaksi, mutta Stenan asiakkaat mieltävät L&T:n läheiseksi kilpailijaksi. Kyseistä päätelmää heikentää kuitenkin se, että merkittävä osa asiakkaista ei osannut vastata kysymykseen siitä, mille toimijalle ne siirtäisivät ostonsa tai myyntinsä, mikäli näiden nykyinen pääkumppani ei olisi valittavissa.
48. Virasto on tarkastellut osapuolten läheisyyttä arvioitaessa myös kuormalavojen osto- ja myyntimarkkinoita tarkemmin asiakkaan koon perusteella. Ilmoittajan mukaan suurena asiakkaana voidaan pitää toimijaa, joka ostaa kuormalavoja ja/tai kuormalavapalveluita vuosittain yli 200 tuhannella eurolla.¹⁶ Osapuolten lisäksi tällaisia suurasiakkaita on useammalla kilpailevalla kierrätyslavatoimijalla ja uusien lavojen valmistajalla. Stena kuitenkin erottuu muista kierrätyslavatoimijoista siinä, että Stenalla on yksittäisiä, huomattavan suuria asiakkaita sekä myynneissä että ostoissa. Muista kuormalavatoimijoista vain uusien kuormalavojen valmistajilla on myyntejä yhtä suurille asiakkaille.
49. Kuten edellä on kuvattu, suurten asiakkaiden segmentti ei ole kuitenkaan selvästi erotettavissa omaksi markkinakseen. Keskittymän markkinavoimaa suurissa asiakkaissa hillitsee uusien kuormalavojen ja kertalavojen tuoman kilpailun paineen lisäksi myyntien ja ostojen hajauttaminen. KKV:n asiakaskyselyn perusteella myyntimarkkinan suurista asiakkaista ja ostomarkkinan suurista asiakkaista moni on vastannut hajauttavansa ostonsa tai myyntinsä useammalle eri kuormalavatoimijalle, mikäli nykyinen pääasiallinen lavakumppani ei olisi saatavilla.
50. Johtopäätöksensä KKV katsoo, että markkinoille jää yrityskaupan jälkeenkin riittävästi kilpailua. Osapuolet kohtaavat riittävästi kilpailun painetta sekä kilpailevilta kierrätyslavatoimijoilta että uusien lavojen valmistajilta.
51. Viraston arvion mukaan yrityskauppa ei edellä kuvatuin perustein johda kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla tehokkaan kilpailun olennaiseen estymiseen Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

8 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

9 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin

¹⁶ Ostomarkkinan osalta KKV on tarkastellut suurina asiakkaina sellaisia toimijoita, joiden vuosittaiset myynnit ovat yli 100 tuhatta euroa siitä syystä, että kuormalavojen keskimääräinen ostohinta on keskimääräistä myyntihintaa huomattavasti matalampi.

oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

10 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antavat erityisasiantuntija Sara Aronen, puhelin 029 505 3057, ja ekonomisti Elisa Luukkonen, puhelin 029 505 3172, sähköpostit etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Erityisasiantuntija

Sara Aronen